

Ölümü Düşünmemek Başını Gaflet Kumuna Sokmaktır

Bediüzzaman'ın mutluluk modelinde insanın en temel zaaflarından biri ölüm hakikatidir. Çünkü binlerce yıllık insanlık tarihinde çok şey değişmesine rağmen ölüm değişmedi.

Bediüzzaman'a göre insan fitraten ebediyeti istemesine rağmen, şu veya bu şekilde ecel celladı tarafından başı kesilen bir idam mahkumuna benzer. Bu anlamda dünya idamlıklar koğuşunu hatırlatır. Bu koğuşta bulunan bütün insanlar kesin olarak idam edilecekler. Bu idam kararını bozmanın tek yolu iman vesikası almaktır. İman vesikası alan için ölüm görünürde idam olmakla beraber, hakikatte sonsuzluğa kavuşmaktır.

Bediüzzaman, Kur'an Şakirdi için ölümün idam olmadığını bir örnekle açıklar: "Meselâ, burada, gözünüz önünde bir darağacı dikilmiş. Onun yanında bir piyango-fakat pek büyük bir ikramiye biletleri veren-dairesi var. Biz, buradaki on kişi, alâküllihal, ister istemez, hiç başka çare yok, oraya davet edileceğiz, bizi çağıracaklar. Ve çağırma zamanı gizli olmasından, her dakika ya 'Gel, idam biletini al, darağacına çık' veyahut 'Gel, milyonlar altın kazandıran bir ikramiye bileti sana çıkmış, gel, al' diyeceklerini beklerken iki kişi gelir. Biri yarı çıplak, güzel ve aldatıcı bir kadın, elinde zahiren gayet tatlı, fakat zehirli bir helva getirip yedirmek istiyor. Diğer biri de, aldatmaz ve aldanmaz, ciddî bir adam, o kadının arkasından girdi. Dedi ki: 'Size bir tılsım, bir ders getirdim. Bunu okusanız, o helvayı yemezseniz, o darağacından kurtulursunuz. Bu tılsımla o emsalsiz ikramiye biletini alırsınız. İşte, bu darağacında, zaten gözünüzle görüyorsunuz ki,

bal yiyenler oraya giriyorlar ve oraya girinceye kadar o helvanın zehrinden dehşetli karın sancısı çekiyorlar. Ve o büyük ikramiye biletini alanlar çendan görünmüyorlar ve zahiren onlar da o darağacına çıktıkları görünüyor. Fakat onlar asılmadıklarını, belki oradan kolayca ikramiye dairesine girmek için basamak yaptıklarını, milyonlar şahitler var, haber veriyorlar. İşte, pencerelerden bakınız. En büyük memurlar ve bu işle alâkadar büyük zatlar yüksek sesle ilân ediyorlar ve haber veriyorlar ki, o darağacına gidenleri aynelyakin gözünüzle gördüğünüz gibi, bu ikramiye biletini tılsımcılar aldıklarını hiç şek ve şüphesiz, gündüz gibi kat'î biliniz' dedi." (Bediüzzaman Said Nursi, Sözlere, s. 131, 132.)

Bu temsildeki aldatici kadın dünyanın meşru olmayan lezzetleridir. Bu lezzetler ise görünürde helva veya bal gibi iştah çekici olsa da gerçekte zehirlidir. Meşru olmayan lezzetlerdeki elem bir zehir gibi yiyenleri rahatsız eder. Bediüzzaman'ın ifadesiyle "haram sevmekte, bir kıskançlık elemi ve firak elemi ve mukabele görmemek elemi gibi çok ârizalarla o cüz'î lezzet zehirli bir bal hükmüne geçer..." (Bediüzzaman Said Nursi, Şualar, s. 186) Bundandır ki, temsilde zehirli helvanın tesiriyle çekilen dehşetli karın sancısı meşru olmayan lezzetlerdeki kıskançlık, ayrılık, karşılık görememek ve günah duygusundan gelen elemlere işaret eder. Büyük ikramiye almak, iman vesikası ile sonsuz kıymetteki ebedi mutluluk diyarı cenneti kazanmaktır.

Ölümün kaçınılmazlığına rağmen birçok insan gafletle bu dünyada ebedi kalacakmış hissi içinde kendini kandırır. Her insan geçmişin hatıraları ve geleceğin hayalleri üzerine kurulu pek geniş bir ömre sahip olduğunu zanneder. Oysa onun hakiki ömrü sadece içinde "bulduğu an"dır. Aklen ölümlü olduğunu bilen, fakat hissen sonsuza denk uzanacak gibi hayali bir ömrünün var olduğunu zanneden insanı, Bediüzzaman devekuşuna benzetir. Devekuşu "avcıyı görür, uçamıyor; başını kuma sokuyor, ta avcı onu görmesin. Koca gövdesi dışarıda; avcı görür. Yalnız o, gözünü kum içinde kapamış, görmez." (Sözlere, s. 155) Aynen bu misaldeki gibi ölümü düşünmeyip başını gaflet kumuna sokanlar da ecel celladının elinden kurtulamayacak.

Kur'ân Şakirdi gafletle ölümü unutmak yerine, ölümlü olduğunu daima hatırlayarak enaniyetten vazgeçip ihlasla Rabb'ine iltica eder. Çünkü "lezzetleri acılaştırıp tahrip eden ölümü çok zikrediniz." hadisi bu noktaya işaret eder. Bu nedenle Bediüzzaman'ın stratejisi her şey üzerindeki fena damgasını okumak ve okutmaktır. Böylece her şeyin ve kendi vücudunun kaybolup gideceğini anlayan bir nefis, Rabb'ine ilticaya mecbur olur.

Ölmek terhis olmaktır

Bediüzzaman'a göre ölüm ya tesadüfi bir idam veya İlahi bir terhistir. Bu anlamda felsefe talebesi ve Kur'ân Şakirdi ölüme farklı manalar yükler. Felsefe talebesi için kainatta olup biten her şeyi açıklayan sihirli kelimelerinden biri tesadüftür. Aslında kendisi de tesadüfün çocuğudur. Bütün tesadüfler nasıl olmuşsa hep onun kara talihini yenmiş ve ona bu dünyayı bir saray gibi hazırlatmıştır. Dünyaya tesadüfi bir anne babadan, tesadüfi bir zamanda doğan bir felsefe talebesi, yine tesadüfi bir olayla ve tesadüfi bir anda ölüp kaybolacaktır! Bundandır ki, birbirlerine bol şanslar dileyerek tesadüflerin iyiye gitmesini temenni ederler. Gerçi bu dileklerinin etkili olması bile tesadüfi bir olgudur.

Oysa Kur'ân Şakirdi için tesadüf diye bir şey yoktur. Her şey hatta yere düşen bir yaprak dahi sınırsız ilim, nihayetsiz kudret sahibi Basir ve Sem'i olan biri tarafından gerçekleştirilir. O her an iş başında ve her yerde icraatını ve sanatını tecelli ettirir. Bir şeyin olmasını istediğinde "ol" der, oda olur. Zorluk ve kolaylık O'nun için söz konusu değildir. Hem O sınırsız rahmet sahibi ve nihayetsiz nimet malikidir. Hayat O'nun Hayy isminden geldiği gibi ölüm dahi Yümit isminin bir eseridir. "Yani, mevti veren O'dur. Yani, hayat vazifesinden terhis eder, fâni dünyadan yerini tebdil eder, külfet-i hizmetten âzâd eder. Yani, hayat-ı fâniyeden, seni hayat-ı bâkiyeye alır." Bundandır ki, Kur'ân şakirdine der: "Sizlere müjde! Mevt idam değil, hiçlik değil, fenâ değil, inkıraz değil, sönme değil, firak-ı ebedî değil, adem değil, tesadüf değil, fâilsiz bir in'idam değil. Belki, bir Fâil-i Hakîm-i Rahîm tarafından bir terhistir, bir tebdil-i mekândır. Saadet-i ebediye tarafına, vatan-ı aslılarına bir sevkıyattır. Yüzde doksan dokuz ahababın mecmaı olan âlem-i berzaha bir visal kapısıdır." (Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat, s. 220, 221) Onun için "Ey biçareler! Mezaristana göçtüğünüz vakit, 'Eyvah, malımız harap olup sa'yimiz hebâ oldu. Şu güzel ve geniş dünyadan gidip dar bir toprağa girdik' demeyiniz, feryat edip me'yus olmayınız. Çünkü sizin her şeyiniz muhafaza ediliyor. Her ameliniz yazılmıştır. Her hizmetiniz kaydedilmiştir. Hizmetinizin mükâfâtını verecek ve her hayır elinde ve her hayrı yapabilecek bir Zât-ı Zülcelâl sizi celp edip yeraltında muvakkaten durdurur, sonra huzuruna aldırır. Ne mutlu sizlere ki, hizmetinizi ve vazifenizi bitirdiniz. Zahmetiniz bitti; rahata ve rahmete gidiyorsunuz. Hizmet, meşakkat bitti; ücret almaya gidiyorsunuz." (Mektubat, s. 221) "Yani, ticaret ve

memuriyet için, mühim vazifelerle bu dâr-ı imtihan olan dünyaya gönderilen insanlar, ticaretlerini yapıp, vazifelerini bitirip ve hizmetlerini itmam ettikten sonra, yine onları gönderen Hâlık-ı Zülcelâllerine dönecekler ve Mevlâ-yı Kerîmlerine kavuşacaklar. “(Mektubat, s. 222)

Oysa felsefe talebesi için kabir “Bir idam-ı ebedî kapısı, yani hem kendisini, hem bütün sevdiklerini idam edecek bir darağacıdır. “(Sözler, s. 128) Ölüme yüklenen bu manalar her an ölme ihtimali olan insanın saadetiyle doğrudan alakadardır. Bediüzzaman, Kur’ân Şakirdi (birinci adam) ile felsefe talebesinin (ikinci adam) ölüm tehlikesini algılamalarındaki temel farklılığı bir örnekle açıklar: “Şu karyede, yani Barla’da, iki adam bulunur. Birisinin yüzde doksan dokuz ahababı İstanbul’a gitmişler, güzelce yaşıyorlar. yalnız bir tek burada kalmış. O dahi oraya gidecek. Bunun için şu adam İstanbul’a müştaktır. Orayı düşünür, ahababa kavuşmak ister. Ne vakit ona denilse, ‘Oraya git’, sevinip gülerken gider. İkinci adam ise, yüzde doksan dokuz dostları buradan gitmişler. Bir kısmı mahvolmuşlar. Bir kısmı ne görür, ne de görünür yerlere sokulmuşlar. Perişan olup gitmişler zanneder. Şu biçare adam ise, bütün onlara bedel, yalnız bir misafire ünsiyet edip teselli bulmak ister. Onunla o elîm âlâm-i firakı kapamak ister.

Ey nefis! Başta Habibullah, bütün ahababın, kabrin öbür tarafındadırlar. Burada kalan bir iki tane ise, onlar da gidiyorlar. Ölümden ürküp, kabirden korkup başını çevirme. Merdâne kabre bak, dinle, ne talep eder? Erkekçesine ölümün yüzüne gül, bak, ne ister. Sakın gafil olup ikinci adama benzeme.”(Sözler, s. 155)

Kur’ân Şakirdi ölümü bütün sevdiklerine bir kavuşma vesilesi ve kabir kapısını saadet saraylarına açılan bir kapı olarak görür, imanın derecesine göre ölüm düşüncesinden gelen korkudan emin olur. “Onun içindir ki, ölümün hakikatini gören kâmil insanlar, ölümü sevmişler, daha ölüm gelmeden ölmek istemişler. “(Sözler, s. 28)